

1 Φεβρουαρίου 2018

«Τι καρτερείς Καλόγερε στη μέση του πελάου...;» - Η ιστορία των «Εναλίων Μετεώρων» (Ιωάννης Μ. Μιχαλακόπουλος)

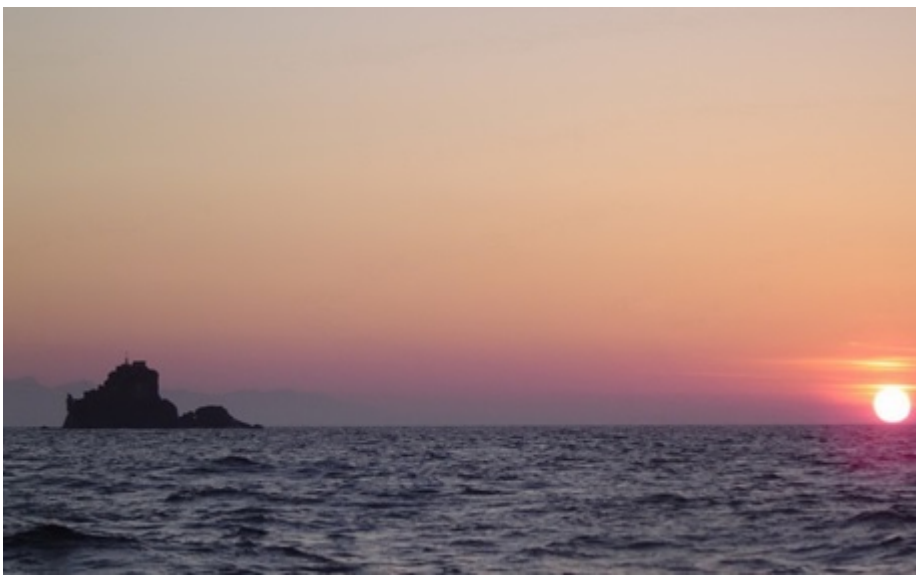
/ [Πεμπτούσια](#)

Τι καρτερείς Καλόγερε στη μέση του πελάου...

*«Μες στα χαράματα συχνά, και μες στα μεσημέρια,
και σα θολώσουν τα νερά, και τ' άστρα σαν πληθύνουν,
ξάφνου σκιρτούν οι ακρογιαλιές, τα πέλαγα κι οι βράχοι.»*

Δ. Σολωμού, «Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»

Την τοπωνυμία «Καλόγερος» δεν τη συναντάμε σπάνια στην Ιστορία -

Χαρτογραφία της ονοματολογίας του ελληνικού Αρχιπελάγους. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι χαρακτηριστικές περιπτώσεις των (μικρών σε εμβαδό) νησαίων εδαφών στα ΒΑ της Άνδρου, κοντά στη Νίσυρο, στη Σίκινο, στα στενά ανάμεσα σε Τήνο και Άνδρο κτλ. Συνήθως, οι «Καλόγεροι» είναι νησίδες «μοναχικές» με έντονο γεωγραφικό διαμελισμό οι οποίες παραπέμπουν στο απόκοσμο, αναχωρητικό ύφος ενός Ερημίτη...

Στο συγκεκριμένο χάρτη φαίνεται το νησί Calojero, ΒΑ της Άνδρου
(Dapper, Amsterdam, 1690)

Σίγουρα, ο πιο «δημοφιλής» και γνωστός στο ευρύ κοινό «Καλόγερος» είναι εκείνος του Βορείου Αιγαίου, που βρίσκεται ανάμεσα στα Ψαρά - Αντίψαρα, τη Χίο και την Άνδρο (ακρωτήριο Καμπανός). Πρόκειται για ένα ηφαιστειογενές ασάλευτο (;) πετροκάραβο που υψώνεται απότομα «μόνο» (*“standing by itself”*) «καταμεσής της θάλασσας» (*“in the middle of the sea”*), αποθαρρύνοντας ακόμα και τον πιο φιλόδοξο επισκέπτη που θα επιθυμήσει «...μια γεύση τρικυμίας στα χείλη». Παράλληλα, όμως, αυτή η υπεραπόκεντρη θέση που κατέχει ο (Μεγάλος) Καλόγερος στο «κέντρο βάρους» του Αιγαίου, του έχει προσδώσει υψηλή στρατηγική σημασία, ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες των συνεχιζόμενων προκλήσεων και αμφισβητήσεων που εξελίσσονται στην ευρύτερη περιοχή.

Βέβαια, η ιστορία του (Μεγάλου) Καλόγερου ξεκινάει παλιότερα, πολύ πριν μας καταστούν οικείες οι έννοιες της σύγχρονης Γεωπολιτικής (Géopolitique) και της ναυτικής ισχύος.

Η ηφαιστειογενής «Συστάς των Καλογήρων» αποτελείται από δύο κυρίως νησίδες. Ο Μεγάλος Καλόγερος (Β. πλάτος 38ο 10', Α. μήκος 25ο 17') έχει έκταση 6 στρέμματα, ύψος 36,5 μέτρα και μήκος ακτών 302 μέτρα. Σε απόσταση 1.400 μέτρων προς τα βορειοανατολικά του Μεγάλου Καλόγερου βρίσκεται ο Μικρός Καλόγερος, ο οποίος έχει έκταση 1,8 στρέμματα, μήκος ακτών 237 μέτρα και ύψος μόλις ένα μέτρο. Ο κορυφαίος θαλασσογράφος Στυλιανός Εμμ. Λυκούδης αναφέρει -ως ο πλέον αρμόδιος- ότι η εγκατάσταση αυτομάτου φάρου -προς αποφυγή ναυαγίων- το 1920 στον απόκρημνο (Μεγάλο) Καλόγερο αποτέλεσε μια από τις δυσχερέστερες αποστολές της Υπηρεσίας Φάρων του Πολεμικού Ναυτικού.

Αρχικά, ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος (Plinius senior, 1ος μ.Χ. αι.) θεωρεί («Φυσική Ιστορία» IV, 51) ότι ο Μεγάλος Καλόγερος είναι η νήσος (ή ο σκόπελος) «Αίξ», από την οποία πήρε το όνομά του το Αιγαίο Πέλαγος. «Το όνομα εις το Αιγαίον Πέλαγος έδωκε σκόπελος (ή νήσος) μεταξύ Τήνου και Χίου ονόματι Αίξ, εκ του σχήματος αιγός [...] αιφνιδίως αναπηδήσας εκ του μέσου του πελάγους. Οι παραπλέοντες [...] τον διακρίνουν απαίσιον και καταστρεπτικόν (*dirum ac pestiferum*) ».

Από τους νεώτερους γεωγράφους, ο πρώτος που έγραψε για αυτά τα «Ενάλια Μετέωρα» είναι ο εκ Φλωρεντίας ορμώμενος ιερομόναχος Χριστόφορος Buondelmonti, στο έργο του "Liber Insularum Archipelagi" (1420). Μελετώντας κάποιος τον Buondelmonti και τους μεταγενέστερους περιηγητές του αιγιακού χώρου (Sonneti, Dapper, Thevet), αντιλαμβάνεται ότι -παρά τις ασάφειες και τα τότε πενιχρά τοπογραφικά μέσα- όλες οι εκδοχές συγκλίνουν σε ένα απόκρημνο νησί με εκτεταμένα περίξ αυτού, ύπουλα αβαθή και συστάδες από οξυκόρυφους υφάλους και σκοπέλους. Φωλιά για εξαιρετικής ποιότητας (και αγριότητας)

αρπακτικά γεράκια και θαλασσαετούς. Φόβο και τρόμο για τους ναυσιπλοούντες της εποχής. Έτσι, διαφαίνεται ότι η πληθώρα των εκεί ναυαγίων οδήγησε στην κατ' ευφημισμόν ονομασία «Καλός Γέρος» (*Bon Viellard - Buon Vecchio*).

[Συνεχίζεται]